

пример тези на пенсионери. През втория период изборът е на териториален принцип (гнездата са преброителни участъци, формирани по време на преброяванията на населението), като в извадката са представени всички категории домакинства. Това различие в техниката на подбор и обхвата на домакинствата се оказва основната причина за несъпоставимостта на получаваните данни от наблюденията през двата периода.

Формирането на типовете домакинства и техните бюджети през периода непосредствено след Втората световна война се осъществява под влияние на коренни социално-политически промени в страната. През втората половина на 40-те и през 50-те години на ХХ век стопанското развитие на България започва под знака на крупни реформи в икономиката - премахване на частната собственост и масова колективизация в селското стопанство. Тези събития ускоряват разпада на патриархалните български домакинства, съществуващи преди всичко в селата. Например средната численост на едно домакинство през 50-те години е над 4 човека, след което постепенно намалява, като през 1965 г. е 3.60, през 1975 - 3.37, през 1985 г. намалява на 3.22, а през 1989 г. е вече 2.94 човека. Общата тенденция в измененията на структурата на домакинствата според броя на членовете се характеризира с постепенно нарастване на относителния дял на едночленните и двучленните домакинства<sup>12</sup>.

През този период се наблюдават и публикуват данни за бюджетите на основните обществени групи: работници, служещи и кооперирани селяни<sup>13</sup>. Счита се, че те в съдружие изграждат социализма в страната.

<sup>12</sup> През втората половина на ХХ век патриархалните семейства от миналото постепенно изчезват. Съществено намаляват разликите между брой лица и брой консумативни единици, формиращи едно домакинство. Например ако разликите преди са се измервали в единици, постепенно през годините те стават десети и стотни от единицата. Тази особеност се отразява и на представянето на данните от регулярните наблюдения на домакинските бюджети след 1950 година. Доходите по източници и разходите по видове се представят като средни на домакинство и средни на лице, което по-лесно се възприема от обикновения потребител на информация, а също така по-разбираеми и ясни стават икономическите коментари на тези данни. Въпреки това продължава да се изчислява измерителят "среден брой консумативни единици" за различни типове домакинства. По този начин се запазва възможността за преизчисляване на доходите и разходите като средни на консумативна единица, когато е необходимо, за да се постигне максимална коректност на анализа и изводите от провежданите изследвания. Следва да се допълни, че идеята за консумативните единици съвпада с начина, по който се разработват еквивалентните скали, използвани при изследване на бедността в България и други страни. Така например страните от Европейския съюз, както и страните кандидатки използват в своите изследвания еквивалентната скала на Евростат, както следва: 1 - за главата на домакинството, 0.5 - за всеки следващ възрастен член, и 0.3 - за дете под 14 години.

<sup>13</sup> След 1989 г., когато започват политическите и икономическите промени в страната, това деление на обществени групи загубва изцяло своето икономическо и социално значение и смисъл.